

DOI: 10.31866/2617-2674.7.2.2024.318956

УДК 070:7.097](477)"364"

**ТРАНСФОРМАЦІЯ НОВИННОГО КОНТЕНТУ В УМОВАХ ВІЙНИ
НА ПРИКЛАДІ ТЕЛЕМАРАФОНУ «ЄДИНІ НОВИНИ»****Олександр Бутко^{1а}, Ольга Леськів^{2б}**

¹ заслужений журналіст України, доцент кафедри кіно-, телемистецтва;
e-mail: butko2016@ukr.net; ORCID: 0000-0002-5054-284X

² магістр аудіовізуального мистецтва та виробництва;
e-mail: olya.leskiv@gmail.com; ORCID: 0009-0002-6866-8288

^а Київський національний університет культури і мистецтв, Київ, Україна

^б Київський університет культури, Київ, Україна

Ключові слова:

документалістика;
телемарафон;
новини;
медіа;
контент;
програма;
«Єдині новини»

Анотація

Мета дослідження – дослідити трансформаційні процеси новинного контенту в умовах війни на прикладі телемарафону «Єдині новини». Проаналізувати, яких оновлень зазнало українське телебачення від початку російсько-української війни. Визначити, які зміни відбулися у програмному контенті мовлення. Довести важливість телемарафону в житті суспільства, дослідити документальне телебачення та яких змін воно зазнало у воєнному аспекті. **Методологія дослідження** полягає у застосуванні таких методів: теоретичного – для аналізу телевізійних сюжетів, інформаційних джерел, вивчення впливу інформаційного приводу на якість телевізійного матеріалу; аналізу – для дослідження телевізійного етеру; синтезу – для вивчення інформаційних джерел, визначення взаємозалежності структурних компонентів, які формують новину; емпіричного – для систематизації власного досвіду, узагальнення ролі об'єднаного марафону у висвітленні ключових подій і героїв, окреслення змін у документальному телебаченні під час війни. **Наукова новизна:** вперше проаналізовано елементи висвітлення реальних подій війни, проведено аналіз відображення героїв російсько-української війни, досліджено висвітлення документального контенту в сучасному національно-інформаційному просторі, акцентовано на правдивості донесення інформації, а також наголошено на перекручуванні деяких фактів чи подій. На прикладі героїв війни висвітлено історії, які не є вигадками і відбувалися насправді. **Висновки.** У статті проаналізовано оновлення в інформаційному мовленні від початку повномасштабної війни, визначено основні зміни у програмному контенті та окреслено їх вплив на глядача. Проведено аналіз телевізійних сюжетів. Доведено важливість телемарафону в повсякденному житті громадян. Визначено взаємозалежність структурних компонентів, які формують новину. Досліджено зміни, які відбулися в документальному кіно у воєнному

аспекті. Також вивчено особливості донесення правдивості інформації про події та факти. Оприлюднено невігадані історії, які стали ключовими у цій війні.

Як цитувати:

Бутко, О. та Леськів, О., 2024. Трансформація новинного контенту в умовах війни на прикладі телемарафону «Єдині новини». *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво*, 7 (2), с.184-197.

Формулювання проблеми

Війна в Україні спричинила справжній інформаційний колапс, і головне на сьогодні – це «інформаційна гігієна», уміння фільтрувати інформацію та правильно її сприймати. Тема героїв є розповсюдженою ще з 2014 року, відколи розпочалася збройна агресія проти України державою-терористкою РФ. За всі роки дослідженнями цієї теми та повідомленнями про людей, які стали частиною історії, розповідали відомі медіа як всередині країни, так і за її межами.

Пройшло вже досить чимало часу з початку повномасштабного вторгнення і можна стверджувати, що наразі люди перейшли більше до дізнання новин через соціальні мережі. Бо це стало зручніше та потребує менше часу. І хоча телебачення має значний попит, проте не домінує, як це було до 24 лютого 2022 року. Люди хочуть дізнаватися більше правдивої інформації, а не завуальованої, прикрашеної. Це дасть змогу громадянам вчасно ухвалювати рішення і завжди прислухатися до почутого.

В умовах ведення інформаційних війн і збільшення тиску на громадськість проблема захисту повідомлення, його достовірного відтворення та збереження в історії задля подальшого визначення справедливості набуває особливо вагомого змісту. Документалістика якнайкраще справлятиметься

з цими завданнями та є надійним засобом захисту національного інформаційного простору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Захист інформаційного простору та особливості зображення війни на камері проаналізували О. Джолос (2020) та А. Малишенко (2022).

Види телевізійної документалістики та її участь у інформаційній війні досліджували В. Коробко (2017) та В. Балдинюк (2023).

Зміни українського суспільства та медіаринку після початку повномасштабного вторгнення вивчала Г. Корба (2022).

Особливості національного марафону дослідив та детально описав О. Доженко (2022a; 2022b).

С. Котляр та Б. Бондарчук (2020) усебічно розглянули телевізійні новини в сучасному медійному дискурсі України та світу.

І. Гавран, О. Левченко та О. Пасічник (Gavran, Levchenko and Pasichnyk, 2021) ґрунтовно дослідили складники образу терору в аудіовізуальному мистецтві і виробництві.

А. Медведєва та А. Новак (Medvedieva and Novak, 2022) звернули увагу на важливість вивчення розважальних шоу на телебаченні України до початку та після повномасштабної агресії.

Проаналізували актуальність і доцільність творення сучасної ідентичності

української нації в умовах російської агресії за допомогою екранного мистецтва О. Безручко та Н. Степаненко (Bezruchko and Stepanenko, 2024).

Мета дослідження – дослідити трансформаційні процеси новинного контенту в умовах війни на прикладі телемарафону «Єдині новини». Проаналізувати, яких оновлень зазнало українське телебачення від початку російсько-української війни. Визначити, які зміни відбулися у програмному контенті мовлення. Довести важливість марафону у житті суспільства. Дослідити документальне телебачення та яких змін воно зазнало у воєнному аспекті.

Основний матеріал дослідження

Від початку повномасштабного вторгнення на телебаченні вийшло чимало робіт, які демонструють всю реальність війни. Звісно, для ТБ ці дослідження приводять до такого стану, щоб пройти всі моральні межі. Згідно з опрацьованим матеріалом, найкращі випуски та дослідження журналістів подано у цій роботі.

Контент виробляють три приватні медіахолдинги: «1+1 Media», «Starlight Media» та «Inter Media Group», Національна суспільна телерадіокомпанія України, а також Дирекція телерадіопрограм ВРУ, що належить Верховній Раді України. Для кожного мовника виділено 6 годин, до 2 травня 2022 року цей час зменшився до 5. Починаючи з 24 лютого до 21 липня 2022 року виробником національного телемарафону була також «Медіа Група Україна». Але О. Довженко (2022a) у статті «Диво, що затягнулося» зазначає, що «з 8 листопада до виробництва телемарафону знов доєдналися

колишні медійники "Медіа Група Україна" – "Ми-Україна"».

Так, Г. Корба (2022) в роботі «Телемарафон: як він змінює українське суспільство та медіаринок» зазначає, що «це інформаційний канал, що виробляється і транслюється шістьма телевізійними каналами та медіагрупами, а також повністю або частково ретранслюється десятками інших каналів і радіостанцій. Однак офіційно він не є каналом, не має спільної редакції, а координація продюсерів здійснюється здебільшого на стратегічному рівні».

Натомість О. Довженко (2022a) вважає, що це «інформаційний телемарафон, який почав трансляцію 24 лютого 2022 року, щоб інформувати населення щодо ситуації в Україні від початку російського вторгнення». Інформаційний простір був наповнений фальшивими, підробленими новинами, що викликали паніку у населення. Онлайн-видання, навіть ті, які намагаються встановити факти, часто потрапляють в інформаційні «міни», подаючи сумнівну інформацію. Офіційні сайти та соціальні мережі часто зламувалися російськими хакерами, тому на них було небезпечно покладатися. Вищезазначене зумовило поєднання передач Суспільного каналу, якому довіряє більшість українських телеглядачів, зі спільним марафоном із державним «знаком якості», який якщо й не розповідав усю правду про війну, то принаймні не поширював російську дезінформацію.

Г. Корба (2022) у своєму дослідженні зауважує: «Це було надзвичайно доречно не лише для глядачів, яким потрібна була причина вірити новинам, а й для мовників, які не змогли б виконати свою роботу належним чином в умовах плутанини та паніки одра-

зу після початку війни». За словами Л. Дементьєвої та Д. Сукової (2023, с.9), наведених у статті «Вплив фейкових новин та дезінформації в аудіовізуальних медіа», «виявлення фейкових новин – це потреба інформаційної гігієни та захисту суспільної свідомості».

Натомість О. Левченко та О. Білан (2023, с.21) у статті «Телевізійна журналістика в умовах воєнного стану» вважають, що «ціничну роль у російсько-українській війні відіграє кремлівська пропаганда, яка використовує протиправні методи та прийоми розповсюдження інформації. Тотальна брехня, у тандемі з цензурою, націлена на масову маніпуляцію, формування суспільної думки в інтересах владної верхівки кремля, намагання схвалити зовнішню агресію РФ та загарбницьке вторгнення її військ на територію України».

Варто погодитися з думкою Г. Чміль, Н. Корабльової та О. Безручка (2024, с.230), що «екранний твір найчастіше стосується зафіксованої реальності, яка більш-менш знайома глядачеві з особистого досвіду». З огляду на це слід сказати, що телемарафон ведуть у непередбачуваних умовах: заплутані повідомлення, повітряні тривоги, неможливий повноцінний доступ до інформації та місцевості, де відбуваються події, і багато інших чинників, де, за образним висловом, «проживання досвіду відбувається без попередніх репрезентацій, через залучення сучасних екранних поверхонь» (Chmil et al., 2024, p.124). Тому іноді навіть мовники припускаються помилок. Загалом марафон не поступається по правдивості більшості інтернет-видань. Звісно, глядачам варто звертати увагу не лише на медіахолдинг, який доносить новину, а й аналізувати компетентність того, хто її розповідає.

У щорічному дослідженні USAID-Internews «Українські медіа, ставлення та довіра у 2022» зазначено, що з телемарафоном «Єдині новини» знайомий майже кожен глядач, а основними споживачами телемарафону є 32 % опитаних. Загалом 36 % українців користуються телебаченням для отримання інформації. Понад 60 % спостерігають за телемарафоном кожного дня, а 30 % дивляться щотижня (2022, с.21).

Доцільно зауважити, що Д. Кречетова у дослідженні «Телебачення не поступається соцмережам: де українці дізнаються новини під час війни» зазначає, що також громадяни України визначилися для чого користуються різними джерелами інформації. За його результатами, здебільшого для того, щоб дізнатися поточну ситуацію в країні (72-82 %). Водночас 82-90 % користувачів окремих джерел характеризують їх як «інформаційні». Не більше 5 % називають інші характеристики, як-от «розважальні» тощо (Кречетова, 2022).

Авторка також наголошує, що «глядачі мають високу довіру до новин марафону, а також позитивно оцінюють якість аналізу подій, своєчасність та достовірність інформації. Дослідження показали, що люди, які дивляться "Єдині новини", оцінюють за категоріями, що здійснюють аналіз подій, які відбулися» (Кречетова, 2022). Більшість опитаних, згідно з Д. Кречетовою (2022), не звертає особливої уваги, який мовник подає інформацію, коли ввімкнено телевізор – вони не вважають це суттєвим. Насправді марафон розглядається як окремий вид програми і не прив'язаний до жодного з телеканалів. Значно зменшилася кількість матеріалу на замовлення, як, наприклад, у період передвиборчої кампанії.

Ті, хто дивляться його регулярно, володіють високою задоволеністю та довірою до інформації, що міститься в ньому, водночас випадкові глядачі більш критичні до своєчасності інформації та повторення одних і тих самих новин декілька раз підряд за день. Опитувані дедалі частіше порівнюють телевізійні новини із поданням цієї інформації в інтернет-ресурсах і месенджерах.

Авторка також підкреслює, що хоча телемарафон пов'язаний з офіційними джерелами інформації, але особи, які покинули свої домівки та є переселенцями, більш недовіркою відносяться до нього. Багато хто не має телевізора, тож їхні можливості переглянути національний марафон обмежені, хоча респонденти віком 35 років і більше сказали, що переглянули б його, якби в них була така можливість. Більшість опитуваних зазначили неточність у змісті поданої інформації, як впливає влада на її подання, невірний оптимізм, що демонструє лише українські «перемоги», і небажання розглядати невдачі на полі бою та невтішні прогнози (Кречетова, 2022).

Слід сказати, що О. Довженко (2022b) у своїй публікації «Із кожної праски. Усе, що варто знати про національний марафон» виводить твердження, що «одним із недоліків телемарафону є те, що люди, які залишилися на окупованих територіях, відчувають незахищеність, а також відсутність інформації, зокрема про невеличкі населені пункти».

Слід зауважити, що тема героїв є розповсюдженою ще з 2014 року, відколи розпочалася збройна агресія проти України державою-терористкою рф. Так, Т. Урбанська (2022) у статті «Війна в прямому ефірі. Історичний марафон» зазначає, що забезпеченням проведення марафону цілодобово займаються

приблизно 2000 фахівців, які щодня перебувають під загрозами обстрілу, ведуть репортажі з бункерів та ризикують своїм життям. І все це вони роблять з однією метою – забезпечувати населення перевіреною, достовірною інформацією. У публікації вказується, що близько 69 % українців довіряють телемарафону «Єдині новини».

Протягом усієї війни головними темами телемарафону «Єдині новини» є: повідомлення про початок масштабної війни, інформація про об'єкти та місця атак, кількість жертв атакуючої сторони, ворожої армії, втрати техніки, санкції західних країн проти рф, аналіз і прогноз майбутніх дій агресора, гуманітарна катастрофа в мирних містах України, доповіді та нариси, організація коридорів для евакуації мирних громадян, героїчний опір українських захисників, організація волонтерської роботи, новини та аналітичні матеріали про екстрені засідання, заходи та засідання Організації Об'єднаних Націй, НАТО, зустрічі представників України з російською стороною в Білорусі та Туреччині, виступи президента США Джоозефа Байдена, генсека НАТО Єнса Столтенберга, виступи Президента України перед парламентами майже всіх сильних демократичних країн світу, покарання російських звірств. Глава держави Володимир Зеленський своєю медійною діяльністю забезпечив належний рівень спілкування з громадянами. Щодня у виступах Президента міститься важлива інформація про оборону України, роз'яснення позиції держави, підтримання морально-психологічного стану військових, доповіді про взаємодію із західними союзниками.

Найбільш оперативно матеріали про війну подають на телебаченні та радіо, у соціальних мережах, а аналітич-

ні відомості публікуються переважно в друкованих виданнях, актуальність яких не зменшується. Тому в них переважає аналітика, а короткі інформаційні матеріали представлені переважно на сайтах ЗМІ та в соціальних мережах. Найбільш вживаними жанрами вважаються термінові повідомлення, замітки та звіти. Окремо хотілося б звернути увагу на зростання популярності платформи Telegram як засобу поширення медіаінформації.

Варто також розглянути висвітлення героїв російсько-української війни в програмному контенті телемарафону «Єдині новини». Так, періодично надається інформація про тих, кому було надано звання Героїв України посмертно. Зокрема, в роковини вторгнення Н. Нагорна (2022) у статті «За сто днів війни...» надала такі відомості: в Україні 70 чоловіків і 2 жінки удостоєні звання Героя України. Серед них є і ті, хто щойно закінчив військові академії, і ті, хто пішов на війну 8 років тому в званні лейтенанта і вже дослужився до генеральського звання.

Одним з перших народних героїв можна вважати Романа Грибова. Пресслужба телеканалу СТБ у матеріалі статті для проєкту «Неймовірна правда про українців» (2022) зазначає, що саме він, будучи прикордонником острова Зміїний, привів всіх до тям і спонукав до опору російському вторгненню зі сходу та півночі. Коли окупанти запропонували українським прикордонникам здатися, він вимовив легендарну фразу про російський корабель. Це надихнуло багатьох українців на опір росіянам, зокрема, за допомогою графіті малювали сотні дорожніх знаків, бентежачи та висміюючи ворога. Ця безстрашна фраза стала темою боротьби і навіть надихнула на пісні, вірші, жарти і між-

народний скандал – відмова служити російському флоту. Роман Грибов після звільнення з полону став національним героєм.

Згідно з інформацією журналістів проєкту «Неймовірна правда про українців» (2022), ще одним героєм варто вважати «Привида Києва». Він став чимось на зразок культової легенди про битву під Києвом. Росіяни нервували через агресивні повітряні маневри, які їм влаштували українські пілоти. Бойові порядки допомогли створити легенду про солдата, який повернувся до свого обов'язку і вправно знищив окупантів в українській столиці. Після того, як західні ЗМІ повідомили про загибель героя, ці заяви спростували, пояснивши, що «Привид Києва» це льотчики Васильківського загону, які захищали Київ і область, кочували навколо та несподівано знищували ворога.

Для того щоб висвітлити таку інформацію, тележурналісти неодноразово брали інтерв'ю у рідних військових. Іноді навіть зв'язувалися з командирами батальйонів. Проте у телемарафоні демонструють телеглядачам не лише про героїв, які були військовими, ними також є медики, які щодня ризикують своїм життям для порятунку інших. До прикладу, демонструвалася історія бойового медика 80-ї десантно-штурмової бригади з позивним «Гайка». У 2016 році вона пішла в армію добровільно. Два роки рятувала наших воїнів на передовій і не вагалася під час масштабного вторгнення росії.

Автор статті «100 одиниць ворожої техніки проти десятикласника...» (2022) у своєму матеріалі розповідає не лише про тих, хто був нагороджений званням Героя України, а й про звичайних цивільних осіб, чії дії журналісти вважають героїчними. Зокрема, йдеться

про Андрія Покрасу, 15-річного жителя села Колонщина. Із самого початку війни він намагався допомогти армії. Коли виявилось, що безпілотній розвідувальній групі потрібна допомога, він запустив свій особистий дрон у повітря і сфотографував техніку ворога (100 одиниць ворожої техніки, 2022).

Президент України також дізнався про вчинки Андрія. Хлопець разом з «побратимами» – юними воїнами, які наближають майбутню Перемогу, отримав подяку від глави нашої держави на заході «Діти-рятувальники – герої війни».

Андрій Покраса в інтерв'ю також розповів: «мене нагородили подякою, формою ДСНС і новим дроном. Я був на емоціях – там Президент, "зірки". І тут тато запропонував: от дивись, дівчинка збирає донати, запропонууй їй дрона. Я такий думаю: а чому б ні? Пішов і подарував дрон» (100 одиниць ворожої техніки, 2022).

Також у цьому матеріалі згадується про те, що такого героя, як пес-мінер Патрон, часто транслюють на телебаченні. Він виявляє за запахом снаряди, що не розірвалися, і допомагає їх евакуювати – через малу вагу бомби на нього не реагують. А за допомогу йому дарують сир – це улюблена їжа собаки. Саме такими ефірами надихаються художники на створення простих коміксів і малюнків, що досить сильно та ефективно підіймають український дух.

Як вважає В. Коробко (2017, с.35) у статті «Телевізійна документалістика та її види»: «документальне телебачення – це вид мовлення, що поєднує розділи інформації, публіцистики, науково-популярного мовлення, кіно та телехроніки та інші неігрові жанри передач та фільмів».

Слід також зауважити, що І. Гавран та М. Ботвин (2020, с.12) у досліджен-

ні «Документальне кіно в сучасному екранному дискурсі» вважають, що «кінодокументалістика є засобом, за допомогою якого режисери можуть донести свою візію проблем, висвітлити найгостріші конфлікти суспільства та показати шляхи для їх розв'язання».

В. Балдинюк (2023) у своєму доробку «Документалістика в інформаційній війні» розкриває тему, яка є вагомим складником у формуванні думок населення в сьогоденній ситуації.

Слід сказати, що В. Коробко (2017, с.30) також присвятив цій темі дослідження, яке опубліковане у віснику Харківського національного університету. За словами вказаного вище автора, між журналістикою та документалістикою є невелика різниця. Окрім того, науковець аналізує етапи розвитку науки та зазначає основні риси, властиві цьому жанру. Автор вважає, що «сучасне українське телебачення, спираючись на традиції української теледокументалістики, створює телевізійні документальні стрічки про актуальні події, історію, факти та видатних особистостей. Телевізійні виробники пропонують глядачеві різноматематичні екранні твори, що стають популярними» (Коробко, 2017, с.31).

Зокрема, В. Коробко (2017, с.31) зауважує: «В українському журналістичнознавстві бракує досліджень, присвячених темі телевізійної документалістики». Автор наголошує, що на рівні публікацій і досліджень ця тема частково висвітлена такими мистецтвознавцями, як К. Шергова та Л. Наумова та ін. (Коробко, 2017, с.30), які звертали увагу на особливості теперішньої документалістики й правдивості зображуваного в ній життя та зосереджувалися на дослідженні еволюції жанрів у документальному кіно.

Доцільно сказати, що О. Джолос (2020, с.26) у праці «Захист інформаційного простору: війна за мізки» зазначає, що «робота над створенням документального кіно потребує від творчої групи неабияких зусиль. Велика відповідальність припадає на режисера, сценариста, постановника, акторів. Проте варто приділити особливу увагу роботі журналістів, які залучені у створення документального фільму».

Одним із головних завдань, яке стоїть перед творцями документалістики, є збір інформації. Саме вона має бути достовірною в усіх проявах: починаючи з джерела, закінчуючи безпосереднім змістом. Молоді режисери прагнуть донести до глядача своє бачення конкретних проблем і можливих шляхів їх розв'язання. Сучасна телевізійна документалістика повинна мати, по-перше, журналістський (авторський) складник і, по-друге, організацію та подачу матеріалу. Іншими словами: для того, щоб сучасна кінематографія була затребувана на ТБ, необхідна наявність оригінального контенту та його злободенність.

Наразі в Україні щодня з'являються приводи для створення документальних фільмів. Збройна агресія росії проти України також містить надпотужний психологічний складник. Документалістика допомагає вистояти на інформаційному фронті. На думку О. Джолоса (2020), якщо фільми залучити в інший, не кінознавчий, дискурс, вони стануть основною частиною цілісної картини реальності, що дозволяє глибше зрозуміти багато її аспектів. Документальне кіно має різні рівні: від спонтанних зйомок до професійних неігрових фільмів. Усі вони зараз представлені на відеохостингу YouTube.

Прикладом воєнної документалістики є фільм «Невидимий батальйон», ідея якого належить Марії Берлінській. Фільм 2017 року, режисерства Ірини Цілик, Світлани Ліщинської та Аліни Горлової. Головними героїнями є п'ять жінок. Це перше документальне відео про їх участь в АТО та проблеми, з якими вони стикаються: дискримінація під час служби та на реабілітації, сексуальні домагання, про які часто не хочуть повідомляти командуванню. Режисерки вдало відтворили реальну картину, що відбувається із жінкою у Збройних Силах України.

Фільм «Невидимий батальйон» – це неігрове кіно, де є втілений задум, сценарій, цікаві особистості героїв, важлива подія, показана з конкретного погляду, із застосуванням графіки, постановки, з використанням унікальних кадрів і спецефектів, що властиві цьому жанру.

Також цей фільм є опорою інформаційного фронту, що водночас сприяє захисту національного інформаційного простору. У публікації «Невидимий батальйон: участь жінок у військових діях АТО» опублікована розповідь авторки фільму, в якій Марія зауважує: «Наша мета – задокументувати історію, що відбувається прямо зараз... через документальні кадри ми хочемо показати, що у нас не громадянський конфлікт, а російська окупація вже четвертий рік» (Гриценко, Квіт та Марценюк, 2016, с.12).

Ще одним новим жанром документального кіно, як зазначають О. Безручко та М. Сухін (Bezruchko and Sukhin, 2023) у статті «Анімаційно-документальні фільми в сучасному кіномистецтві: специфіка виробництва», є, як видно із назви, «анімедок», що являє собою творчу реконструкцію подій

російсько-української війни на прикладі битви за Маріуполь засобами анімації за неможливості їхньої реальної зйомки. Слід сказати, що В. Балдинюк (2023) у роботі «Документалістика в інформаційній війні» зазначає, що іншою роботою є «Фортеця Маріуполь». Фільм створений уже після повномасштабного вторгнення, коли розпочалася нова історія України, яку необхідно документувати. Режисеркою «Фортеці Маріуполь» від об'єднання «Вавилон'13» є Юлія Гонтарук, а ці фільми В. Балдинюк називає «дзвінком у пекло» (2023).

Авторка зазначає, що серію створено на основі відеодзвінків до бійців полку «Азов», які перебували в оточенні на заводі «Азовсталь». Щирі стосунки, які зав'язалися в режисерки з її героями, додають їхнім образам людяності (Балдинюк, 2023).

Варто звернути увагу й на те, що це зовсім інший жанр документального кіно, більше схожий на нарис з елементами інтерв'ю. Однак роль режисера тут дуже важлива, оскільки вона є ведучою цього фільму, тобто тією, що йде попереду. Від творця залежить розвиток подій, черговість запитань. Тлом для сюжету стають жажливі вибухи, емоційним складником – емоційний стан героїв.

Висновки

Від початку повномасштабного вторгнення минуло досить багато часу, тому зараз можна впевнено стверджу-

вати, що люди більшість новин дізнаються онлайн і довіряють соціальним мережам. Оскільки це набагато зручніше та швидше. І хоча телебачення має значну затребуваність, проте не займає перших позицій, як це було до 24 лютого 2022 року. Люди хочуть дізнаватися більше правдивої інформації, а не завуальованої або прикрашеної. Це дасть змогу громадянам вчасно ухвалювати рішення і завжди бути напоготові, щоб сприймати контент, який їм пропонують.

На момент написання роботи війна між росією та Україною триває, тому зробити остаточні висновки поки що не вдається, але в контексті обсягу проаналізованих матеріалів серед проміжних підсумків варто зазначити, що війна об'єднала українське суспільство; більшість матеріалів на військову тематику адекватно та об'єктивно висвітлено в ЗМІ країни; значно зросла роль соціальних мереж у поширенні аудіовізуального контенту; роль якісних інформаційних засобів як в Україні, так і у світі значно підвищилася.

В умовах ведення інформаційних війн проблема захисту повідомлення, його достовірного відтворення та збереження в історії задля подальшого визначення справедливості набуває особливо вагомого змісту. Документалістика якнайкраще справлятиметься з цими завданнями та постає надійним засобом захисту національного інформаційного простору.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

- Балдинюк, В., 2023. Документалістика в інформаційній війні. *Детектор медіа*. [online] Доступно: <<https://detector.media/infospace/article/dokumentalne-kino>> [Дата звернення 12 лютого 2024].
- Гавран, І. та Ботвин, М., 2020. Документальне кіно в сучасному екранному дискурсі. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне*

мистецтво і виробництво, [e-journal] 3(1), с.11-19. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.3.1.2020.202649>

Гриценко, Г., Квіт, А. та Марценюк, Т., 2016. «Невидимий батальйон»: участь жінок у військових діях в АТО (соціологічне дослідження). [online] Київ: Клименко. Доступно: <<https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c116ba78-18f1-4fd0-823b-b7dbdd49cc3f/content>> [Дата звернення 12 лютого 2024].

Дементьева, Л. та Сукова, Д., 2023. Вплив фейкових новин та дезінформації в аудіовізуальних медіа. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво*, [e-journal] 6(1), с.8-19. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.6.1.2023.279226>

Джолос, О., 2020. Захист інформаційного простору: війна за мізки. *Україна до НАТО*, [online] 1(3), с.14-15. Доступно: <<http://surl.li/stvpvj>> [Дата звернення 12 лютого 2024].

Довженко, О., 2022а. Диво, що затягнулося. Телемарафон «Єдині новини» у 2022 році. *Главком*, [online] 29 грудня. Доступно: <<https://glavcom.ua/digest/divo-shcho-zatjahnulosja-telemarafon-jedini-novini-u-2022-rotsi-898585.html>> [Дата звернення 12 лютого 2024].

Довженко, О., 2022b. Із кожної праски. Усе, що варто знати про національний телемарафон. *Детектор медіа*, [online] 24 травня. Доступно: <<https://ms.detector.media/telebachennya/post/29547/2022-05-24-izkozhnoi-prasky-use-shcho-varto-znaty-pro-natsionalnyy-telemarafon/>> [Дата звернення 12 лютого 2024].

Корба, Г., 2022. Телемарафон: як він змінює українське суспільство та медіаринок. *BBC News Україна*, [online] 30 грудня. Доступно: <<https://www.bbc.com/ukrainian/features-64112594>> [Дата звернення 12 лютого 2024].

Коробко, В.І., 2017. Телевізійна документалістика та її види. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Соціальні комунікації*, 11, с.30-35.

Котляр, С. та Бондарчук, Б., 2020. Новини в сучасному медійному дискурсі. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво*, [e-journal] 3(1), с.29-37. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.3.1.2020.202652>

Кречетова, Д., 2022. Телебачення поступається соцмережам: де українці дізнаються новини під час війни. *Опитування. Українська правда*, [online] 18 серпня. Доступно: <<https://life.pravda.com.ua/society/2022/08/18/250065/>> [Дата звернення 12 лютого 2024].

Левченко, О. та Білан, О., 2023. Телевізійна журналістика в умовах воєнного стану. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво*, [e-journal] 6(1), с.20-28. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.6.1.2023.279229>

Малишенко, А., 2022. Війна на камеру. *ZN.UA*, [online] 13 липня. Доступно: <<https://zn.ua/ukr/ART/vijna-na-kameru.html>> [Дата звернення 12 лютого 2024].

Нагорна, Н., 2022. За сто днів війни українці дізналися про своїх майже 150 героїв: хто вони і як відзначилися. *TCH*, [online] 03 червня. Доступно: <<https://tsn.ua/ato/za-sto-dniv-viyni-ukrayinci-diznalis-pro-svojih-mayzhe-150-geroyah-hto-voni-i-yak-vidznachilis-2078311.html>> [Дата звернення 12 лютого 2024].

«Неймовірна правда про українців»: Українські воїни, які надихають нас не тільки службою, а і творчістю, 2022. *СТБ*, [online] 13 травня. Доступно: <<https://www.stb.ua/ua/2022/05/13/neymovirna-pravda-pro-ukrayintsiv-ukrayinski-voyiny-yaki-nadyhayut-nas-ne-tilky-sluzhboyu-a-i-tvorchistyu/>> [Дата звернення 12 лютого 2024].

100 одиниць ворожої техніки проти десятикласника – невигадана історія, яка зробила Андрія героєм війни, 2022. *TCH*, [online] 22 грудня. Доступно: <<https://tsn.ua/ukrayina/100-odinic-vorozhoi-tehniki-proti-desyatiklasnika-nevigadana-istoriya-yaka-zrobila-andriya-geroem-viyni-2228668.html>> [Дата звернення 12 лютого 2024].

Українські медіа, ставлення та довіра у 2022 р., 2022. *USAID*. [online] Доступно: <<https://internews.in.ua/wp-content/uploads/2022/11/Ukrainski-media-stavlennia-ta-dovira-2022.pdf>> [Дата звернення 12 лютого 2024].

Урбанська, Т., 2022. Війна в прямому ефірі. Історичний марафон. *УНІАН*, [online] 01 серпня. Доступно: <<https://www.unian.ua/society/viyna-v-pryatomu-efiri-istorichniy-marafon-povini-ukrajini-11923737.html>> [Дата звернення 12 лютого 2024].

Чміль, Г.П., Корабльова, Н.С. та Безручко, О.В., 2024. Homo villicus у сучасному екранному середовищі. В: *Мистецтвознавство. Соціальні комунікації. Медіапедагогіка*. Київ: Видавничий центр КНУКІМ, Т.10, с.214-240.

Bezruchko, O. and Stepanenko, N., 2024. Cinema as a Basis for the Formation / Creation of Modern National Identity. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 7 (1), pp.20-30. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.7.1.2024.302756>

Bezruchko, O. and Sukhin, M., 2023. Animated Documentaries in Modern Cinematic Art: Specifics of Production. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 6 (2), pp.241-251. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.6.2.2023.289310>

Chmil, H., Korablova, N., Bezruchko, O. and Zhukova, N., 2024. Homo villicus in the cinema environment. Justifiably and limits of the index. *Convergences-Journal of Research and Arts Education*, [e-journal] 17 (33), pp.123-142. <https://doi.org/10.53681/c1514225187514391s.33.235>

Gavran, I., Levchenko, O. and Pasichnyk, O., 2021. Terror Through Screen Images as a Power Discourse. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 4 (1), pp.28-34. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.4.1.2021.235066>

Medvedieva, A. and Novak, A., 2022. Relevance of Entertainment Shows' Study on Television. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 5 (2), pp.149-157. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.5.2.2022.269502>

REFERENCES

Baldyniuk, V., 2023. Dokumentalistyka v informatsiinii viini [Documentary in the Information War]. *Detektor media*. [online] Available at: <<https://detector.media/infospace/article/dokumentalne-kino>> [Accessed 12 February 2024].

Bezruchko, O. and Stepanenko, N., 2024. Cinema as a Basis for the Formation / Creation of Modern National Identity. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 7 (1), pp.20-30. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.7.1.2024.302756>

Bezruchko, O. and Sukhin, M., 2023. Animated Documentaries in Modern Cinematic Art: Specifics of Production. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 6 (2), pp.241-251. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.6.2.2023.289310>

Chmil, H., Korablova, N., Bezruchko, O. and Zhukova, N., 2024. Homo villicus in the cinema environment. Justifiably and limits of the index. *Convergences-Journal of Research and Arts Education*, [e-journal] 17 (33), pp.123-142. <https://doi.org/10.53681/c1514225187514391s.33.235>

Chmil, H.P., Korablova, N.S. and Bezruchko, O.V., 2024. Homo villicus u suchasnomu ekrannomu seredovyschi [Homo villicus in the modern screen environment]. In: *Mystetstvoznavstvo. Sotsialni komunikatsii. Mediapedahohika* [Art History. Social Communications. Media Pedagogy]. Kyiv: KNUCA Publishing Centre, Vol.10, pp.214-240.

Dementieva, L. and Sukova, D., 2023. Vplyv feikovykh novyn ta dezinformatsii v audiovizualnykh media [Impact of Fake News and Disinformation in Audiovisual Media]. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 6 (1), pp.8-19. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.6.1.2023.279226>

Dovzhenko, O., 2022a. Dyvo, shcho zatiahnulosa. Telemarafon "Iedyni novyny" u 2022 rotsi [A wonder that has dragged on. The United News telethon in 2022]. *Hlavkom*, [online] 29 December. Available at: <<https://glavcom.ua/digest/divo-shcho-zatiahnulosa-telemarafon-jedyni-novyni-u-2022-rotsi-898585.html>> [Accessed 12 February 2024].

Dovzhenko, O., 2022b. Iz kozhnoi prasky. Use, shcho varto znaty pro natsionalnyi telemarafon [From every iron. Everything you need to know about the national telemarathon]. *Detektor media*, [online] 24 May. Available at: <<https://ms.detektor.media/tebachennya/post/29547/2022-05-24-izkozhnoi-prasky-use-shcho-varto-znaty-pro-natsionalnyy-telemarafon/>> [Accessed 12 February 2024].

Dzholos, O., 2020. Zakhyst informatsiinoho prostoru: viina za mizky [Protection of the information space: the war for brains]. *Ukraine to NATO*, [online] 1 (3), pp.14-15. Available at: <<http://surl.li/stvpvj>> [Accessed 12 February 2024].

Gavran, I., Levchenko, O. and Pasichnyk, O., 2021. Terror Through Screen Images as a Power Discourse. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 4 (1), pp.28-34. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.4.1.2021.235066>

Havran, I. and Botvyn, M., 2020. Dokumentalne kino v suchasnomu ekrannomu dyskursi [Documentary Cinema in Contemporary Screen Discourse]. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 3 (1), pp.11-19. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.3.1.2020.202649>

Hrytsenko, H., Kvit, A. and Martseniuk, T., 2016. "Nevydymyi batalion": uchast zhinok u viiskovykh diiakh v ATO (sotsiolohichne doslidzhennia) ["Invisible Battalion": Women's Participation in Military Operations in the Anti-Terrorist Operation (Sociological Research)]. [online] Kyiv: Klymenko. Available at: <<https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c116ba78-18f1-4fd0-823b-b7dbdd49cc3f/content>> [Accessed 12 February 2024].

Korba, H., 2022. Telemarafon: yak vin zminiue ukrainske suspilstvo ta mediarynok [Telemarathon: how it changes Ukrainian society and the media market]. *BBC News Ukraine*, [online] 30 December. Available at: <<https://www.bbc.com/ukrainian/features-64112594>> [Accessed 12 February 2024].

Korobko, V.I., 2017. Televiziina dokumentalistyka ta yii vydy [Television documentary and its types]. *The Journal of V.N. Karazin Kharkiv National University. Series: Social Communications*, 11, pp.30-35.

Kotliar, S. and Bondarchuk, B., 2020. Novyny v suchasnomu mediinomu dyskursi [News in Modern Media Discourse]. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in*

Audiovisual Art and Production, [e-journal] 3 (1), pp.29-37. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.3.1.2020.202652>

Krechetova, D., 2022. Telebachennia postupaietsia sotsmerezham: de ukrainsi diznaiutsia novyny pid chas viiny. Opytuvannia [Television is losing ground to social networks: where Ukrainians get news during the war. Poll]. *Ukrainska pravda*, [online] 18 August. Available at: <<https://life.pravda.com.ua/society/2022/08/18/250065/>> [Accessed 12 February 2024].

Levchenko, O. and Bilan, O., 2023. Televiziina zhurnalistyka v umovakh voienoho stanu [TV Journalism under Martial Law]. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 6 (1), pp.20-28. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.6.1.2023.279229>

Malyshenko, A., 2022. Viina na kameru [War on Camera]. *ZN.UA*, [online] 13 July. Available at: <<https://zn.ua/ukr/ART/vijna-na-kameru.html>> [Accessed 12 February 2024].

Medvedieva, A. and Novak, A., 2022. Relevance of Entertainment Shows' Study on Television. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 5 (2), pp.149-157. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.5.2.2022.269502>

Nahorna, N., 2022. Za sto dniv viiny ukrainsi diznalisia pro svoikh maizhe 150 heroiv: khto vony i yak vidznachylysia [During the hundred days of the war, Ukrainians learned about their almost 150 heroes: who they were and how they distinguished themselves]. *TSN*, [online] 03 June. Available at: <<https://tsn.ua/ato/za-sto-dniv-viyni-ukrayinci-diznalis-pro-svoyih-mayzhe-150-geroyah-hto-voni-i-yak-vidznachilis-2078311.html>> [Accessed 12 February 2024].

"Neimovirna pravda pro ukrainsiv": Ukrainski voiny, yaki nadykhaiti nas ne tilky sluzhboiu, a i tvorchistiu ["The Incredible Truth About Ukrainians": Ukrainian Soldiers Who Inspire Us Not Only with Their Service, but Also with Their Creativity], 2022. *STB*, [online] 13 May. Available at: <<https://www.stb.ua/ua/2022/05/13/nejmovirna-pravda-pro-ukrayintsiv-ukrayinski-voyiny-yaki-nadyhayut-nas-ne-tilky-sluzhboiu-a-i-tvorchistiu/>> [Accessed 12 February 2024].

100 odynyts vorozhoi tekhniki proty desiatyklasnyka – nevyhadana istoriia, yaka zrobyla Andriia heroiem viiny [100 Units of Enemy Equipment Against a Tenth Grader – A Nonfiction Story That Made Andriy a War Hero], 2022. *TSN*, [online] 22 December. Available at: <<https://tsn.ua/ukrayina/100-odinic-vorozhoi-tehniki-proti-desyatiklasnika-nevigadana-istoriya-yaka-zrobila-andriya-geroyem-viyni-2228668.html>> [Accessed 12 February 2024].

Ukrainski media, stavlennia ta dovira u 2022 r. [Ukrainian Media, Attitudes and Trust in 2022], 2022. *USAID*. [online] Available at: <<https://internews.in.ua/wp-content/uploads/2022/11/Ukrainski-media-stavlennia-ta-dovira-2022.pdf>> [Accessed 12 February 2024].

Urbanska, T., 2022. Viina v priamomu efiri. Istorychnyi marafon [Live War. Historical Marathon]. *UNIAN*, [online] 01 August. Available at: <<https://www.unian.ua/society/viyna-v-priamomu-efiri-istorichnyi-marafon-novini-ukrajini-11923737.html>> [Accessed 12 February 2024].

TRANSFORMATION OF NEWS CONTENT IN WARTIME ON THE EXAMPLE OF THE "UNITED NEWS" TELETHON

Oleksandr Butko^{1a}, Olha Leskiv^{2b}

¹ Honored Journalist of Ukraine, Associate Professor
at the Department of Cinema and Television Arts;
e-mail: butko2016@ukr.net; ORCID: 0000-0002-5054-284X

² Master of Audiovisual Arts and Production;
e-mail: olyaa.leskiv@gmail.com; ORCID: 0009-0002-6866-8288

^a Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv, Ukraine

^b Kyiv University of Culture, Kyiv, Ukraine

Abstract

The purpose of the research is to investigate the transformation processes of news content in the context of war on the example of the United News telethon. To analyze what updates Ukrainian television has undergone since the beginning of the Russian-Ukrainian war. To determine what changes have taken place in the program content of broadcasting. To prove the importance of the telethon in the life of society, to study documentary television and what changes it has undergone in the military aspect. **The research methodology** is to apply the following methods, namely: theoretical – analysis of television stories, information sources, the impact of the information occasion on the quality of television material; analysis – analysis of the television airtime; synthesis – analysis of information sources, determination of the interdependence of structural components that form the news; empirical – systematization of own experience, generalization of the role of the joint marathon in covering key events, heroes and changes in documentary television during the war. **Scientific novelty.** For the first time, the author analyzes the constituent elements of coverage of real events of the war, analyzes the portrayal of the heroes of the Russian-Ukrainian war, studies the coverage of documentaries in the modern national information space, focuses on the truthfulness of information, as well as the distortion of certain facts or events. The stories of war heroes are used to highlight the stories that are not fictional and took place in reality. **Conclusions.** The article analyzes the updates in news broadcasting since the beginning of the full-scale war, identifies the main changes in program content and their impact on the viewer. The analysis of television stories is carried out. The importance of the marathon in the everyday life of citizens is proved. The interdependence of the structural components that form the news is determined. The changes that have taken place in documentary cinema in the military aspect are studied. The features of conveying the truthfulness of information about events and the transparency of some facts are also studied. Non-fictional stories that have become key in this war are published.

Keywords: documentary; telethon; news; media; content; program; United News

